

STUDIJE MENADŽMENTA – Podgorica

Lekcija 3 – **Pojam i sadržaj bilansa**

**Veza izme u bilansa stanja i bilansa
uspjeha**

- Stati ka teorija bilansa
- Dinami ka teorija bilansa
- Organska teorija bilansa

Da li e bilans stanja iskazivati bilansnu imovinu ili imovinu preduze a zavisi od na ina procenjivanja (vrednovanja) bilansnih pozicija, a vrednovanje bilansnih pozicija uslovljeno je shvatanjem i ciljem bilansa.

Ako je cilj bilansa da pruži informaciju o pokri u dugova (obaveza), što odgovara stati kom shvatanju bilansa, bilans stanja e iskazivati imovinu preduze a, što zna i da e se procenjivanje bilansnih pozicija na strani aktive vršiti po vladaju im cenama na tržištu na dan bilansa, a obaveze na strani pasive e se iskazivati u iznosu u kome e se one isplatiti.

3

Cilj bilansa – utvr ivanje periodi nih me usobno uporedivih finansijskih rezultata.

Iskazana bilansna imovina bi e, po pravilu niža od imovine preduze a.

Naglasak na procenjivanju prihoda i rashoda – naglasak na bilansu uspjeha

Bilans stanja ima karakter ra una izravnjanja.

- Osnovna sredstva i zalihe tretiraju se kao budu i rashodi i procenjuju po nabavnoj cijeni
- Potraživanja se procenjuju po nižoj vrijednosti
- Obaveze se procenjuju po višoj cijeni

4

Stati ka teorija bilansa

Cilj bilansa kontrola pokriva dugova, odnosno obaveza prema trećim licima – kontrola zaštite pšovjerilaca

Imovinsko shvatanje bilansa ne dozvoljava latentne rezerve u bilansu stanja.

Shvatanje bilansa kao razlika između iznosa imovine i dugova pri utvrđivanju periodičnog finansijskog rezultata. Latentne rezerve su immanentne bilansu stanja zbog opreznosti u iskazivanju finansijskog rezultata.

5

Stati ka teorija bilansa

Cilj bilansa kontrola pokriva dugova, odnosno obaveza prema trećim licima – kontrola zaštite povjerilaca

Stati ka teorija se razvila iz trgovačkog knjigovodstva – prvo knjigovodstvo

Finansijski rezultat se utvrđuje sačinjavanjem inventara kojim se popiše sva imovina i sve obaveze na određeni dan.

Oduzimanjem obaveza od imovine dobija se ista imovina. Ta ista imovina se poredi sa istom imovinom iz prethodnog perioda i dolazi se do finansijskog rezultata.

6

Dinami ka teorija bilansa

Cilj bilansa je utvr ivanje finansijskog rezultata.

Utemeljiva prof. Šmalenbah.

Finansijski rezultat nije trenutna slika ve slika kumuliranih rezultata poslovanja u obra unskom razdoblju. – ova teorija se naziva dinami kom teorijom.

Dinami ka teorija insistira na periodi nom bilansu uspjeha kao mjerilu ekonomi nosti, pri emu je vrhunski zahtjev vremenska uporedivost periodi nih finansijskih rezultata.- „omogu ava preduze u da sazna svoj pravac kretanja, te da mu to služi kao kompas“

7

Dinami ka teorija bilansa

Dinami ka teorija polazi od dvije kategorije pojmova:

- Rashodi – prihodi
- Izdaci – primici

Rashodi su „uništena – likvidirana“ dobra u procesu proizvodnje ili na neki drugi na in.

Prihodi su vrijednosti prodatih u inaka.

Izdaci i primici su kategorije nov anog ra una.

8

Dinami ka teorija bilansa

Na kraju životnog vijeka preduze a:

Svi prihodi = svim primicima

Svi rashodi = svim izdacima

TFR = Svi primici – Svi izdaci, ili

TFR = NSKt – NSKo

Dekomponovanje TFR na periodi ne rezultate (prihodi se u periodi nim rezultatima ne izjedna avaju sa primicima, niti rashodi sa izdacima)

9

Dinami ka teorija bilansa

Bilans stanja nema ulogu imovinskog bilansa, ve ima ulogu pomo nog sredstva za utvr ivanje finansijskog rezultata i ima tretman ra una izravnjanja izme u prihoda i primitaka i rashoda i izdataka.

AKTIVA	PASIVA
Likvidna sredstva	Sopstveni kapital
Budu a primanja	Budu a izdavanja
Budu i rashodi	Budu i prihodi

Budu a primanja su nenapla ena potraživanja, a budu a izdavanja neispla ene obaveze.

Budu i rashodi su realiteti 8osnovna sredstva i zalihe) a budu i prihodi su prihodi narednih obra unskih perioda (na primjer avansi kupaca).

10

Organska teorija bilansa

tvorac prof. Šmit:

- Da postoji neraskidiva veza između u bilansa stanja i bilansa uspjeha
- Da postoji neraskidiva veza između u preduzeća i privrede

Dinamička teorija bilansa

Bilans uspjeha

RASHODI	PRIHODI
• Reshod sada izdatak sada	• Prihod sada, primanje sada
• Reshod sada, izdatak ranije	• Prihod sada, primanje ranije
• Reshod sada, izdatak kasnije	• Prihod sada, primanje kasnije
• Raashod sada, prihod sada	• Prihod sada, rashod sada
• Reshod sada, prihod ranije	• Prihod sada, reshod ranije
• Reshod sada, prihod kasnije	• Prihod sada, reshod kasnije

Stati ka teorija bilansa

Cilj bilansa kontrola pokri a dugova, odnosno obaveza prema tre im licima – kontrola zaštite povjerilaca

Imovina je potencijal za pokri e dugova. Interpretaciju je mogu e izvršiti sa dva stanovišta:

- Rasprodaja imovine i iz unov enih sredstava isplata dugova – posledica prestanak društva (likvidacija)
- Produženje kontinuiteta privredne aktivnosti preduze a uz isplatu dugova iz pribavljanja nov anih sredstava po osnovu prodaje gotovih proizvoda. I eventualno pribavljanje likvidnih (nov anih) sredstava po osnovu drugih transakcija, uz produženje života preduze a

13

Jedan od osnovnih ciljeva bilansa stanja je sagledavanje globalne likvidnosti preduze a

Ovom cilju predodre ena je i struktura bilansa stanja, odnosno redosled bilansnih pozicija.

- **Angažovana sredstva u bilansu stanja prikazuju se prema stepenu njihove likvidnosti.**
- **Obaveze u pasivi bilansiraju se prema rokovima njihovog dospje a.**

14

Pojam, sadržina i shvatanje bilansa

Aktiva	Pasiva
Teku a aktiva	Kratkoro ne obaveze
Fiksna aktiva	Dugoro ne obaveze
Ukupna aktiva	ista imovina
	Ukupna pasiva

15

Redosled i struktura bilansnih pozicija

Teku a aktiva = obrtna sredstva

Kriterijum za klasifikaciju neke imovine kao teku a aktiva je saznanje o tome da li se ulaganja u konkretni oblik aktive realizuju u nov ana sredstva u toku jednog poslovnog ciklusa ili godine dana, zavisno od toga šta predstavlja duži period vremena

16

Pod imovinom se podrazumijevaju sva sredstva koja preduzeće koristi radi ostvarivanja svojih ciljeva. – **ukupna ili bruto imovina**

Dva aspekta imovine su značajna za posmatranje:

- Oblik u kom se imovina javlja
- Izvori iz kojih potiče

Imovinu preduzeća mogu biti: stvari, prava i novac.- **AKTIVA**

Prema tome u koju se svrhu koristi imovinu možemo posmatrati kao:

- Poslovnu imovinu
- Neposlovnu imovinu

Poslovna imovina je ona koja se koristi radi obavljanja osnovne djelatnosti preduzeća – u poslovne svrhe.

Neposlovna imovina je ona imovina koja služi za zadovoljenje zajedničkih potreba: odmarališta, autobusi za prevoz radnika, sportski tereni i sl.

Poslovna imovina se prema ulozi koju ima u poslovnom procesu, odnosno prema dužini vremena potrebnog za prelazak iz oblika u kom jeste u novac dijeli na :

- Stalnu
- Obrtnu

Kada imovinu posmatramo prema vlasništvu, odnosno prema izvorima iz kojih poti e tada govorimo o PASIVI.

Imovina može poticati od vlasnika i od povjerilaca.

NETO IMOVINA – imovina finansirana iz sopstvenog kapitala

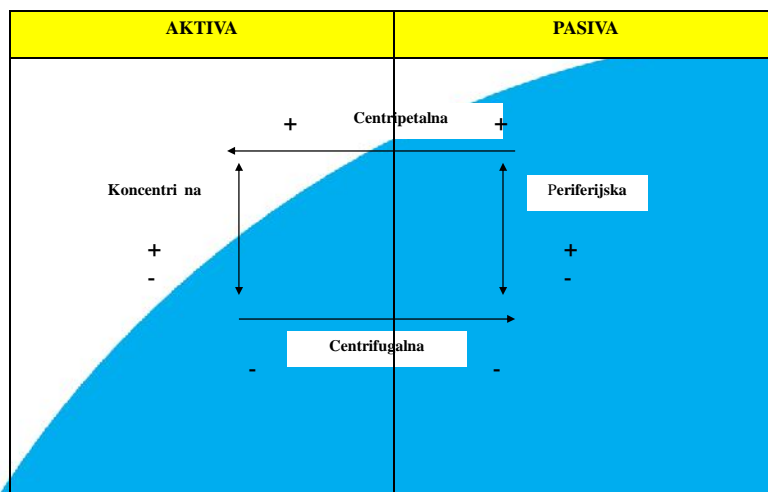
$$NI = BI - UO$$

Njemački teoretičar Pape sistematizovao je sve poslovne događaje u četiri osnovna tipa:

- ❑ Iz spoljašnjeg svijeta u preduzeće
- ❑ Iz preduzeća u spoljašnji svijet
- ❑ Unutar samog preduzeća
- ❑ U spoljašnjem svijetu

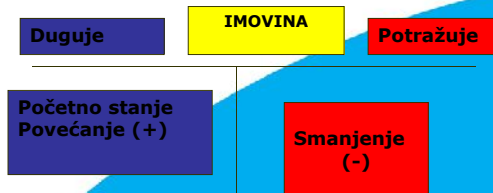

Uticaj ekonomskih promjena na cjelinu i djelove bilansa:

r. br	Ekonomske promjene	A =	SK + O	
1	Povećanje uloga osnivača	+	+	
2	Smanjenje uloga osnivača	-	-	
3	Zaduženje kod povjerilaca	+		+
4	Razduženje kod povjerilaca	-		-
5	Izmjena u sastavu aktive	+ -		
6	Izmjena u sastavu pasive		+ -	+ -
7	Prihodi od prodaje	+	+	
8	Rashodi od prodaje	-	-	
9	Ostali prihodi	+	+	
10	Ostali rashodi	-	-	
11	Smanjenje obaveza usled prihoda		+	-
12	Povećanje obaveza umjesto rashoda		-	+

23

24

Duguje

IZVORI
IMOVINE

Potražuje

Smanjenje
(-)

Početno stanje
Povećanje (+)

“Prihodi uvijek potražuju”

“Rashodi uvijek duguju”

